

Hyvinvointitoimiala

12.6.2017

Dnro 7189-2017
(32)Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 Valtioneuvosto**Lausunto valtioneuvoston asetuksesta erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä****Yleistä**

Terveystieteiden tutkimuskeskuksissa (1326/2010) säädetään erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä. Osa sellaisista tutkimuksista ja toimenpiteistä, jotka vaativina edellyttävät toistettavuutta tai usean alan erityisosaamista, kootaan suurempiin yksiköihin. Lausuttavana olevan valtioneuvoston asetuksen tavoitteena on säätää valtakunnallisesta ja alueellisesta sairaaloiden työnjaosta ja keskitettävistä tutkimuksista, toimenpiteistä ja hoidosta sekä tarvittaessa hoitoa antavista yksiköistä sekä keskitettävien tutkimusten, toimenpiteiden ja hoitojen määrällisistä ja muista edellytyksistä, joiden tulee täytyä keskittämistä toteutettaessa. Alueellisesti keskitettävä erikoissairaanhoido kootaan viiteen yliopistolliseen sairaalaan tai erityisistä syistä muuhun vastaavan tasoiseen sairaalaan. Lisäksi sairaaloiden tarkoituksenmukaista työnjakoa varten erikoissairaanhoidoa kootaan laadun ja potilasturvallisuuden niin edellyttäessä.

Asetusluonnoksessa keskitytään ensisijaisesti vaativan erikoissairaanhoidon tehtävien työnjakoon ja tehtävien keskittämiseen. Asetuksen 4 § käsittelee tämän lisäksi alueellisen kokonaisuuden suunnittelua ja yhteensovittamista sen lisäksi, mitä muussa laissa säädetään tai terveydenhuoltolain 43 §:ssä tarkoitettussa erikoissairaanhoidon järjestämissopimuksessa sovitaan. Tässä lausunnossa otamme kantaa erikoissairaanhoidon alueellisen kokonaisuuden järjestämisen näkökulmaan sairaalapalveluiden, polikliinisten palveluiden ja suun terveydenhuollon osalta.

Turun kaupungin sairaalapalvelut

Turun kaupungin hyvinvointitoimiala tarjoaa omana toimintanaan seuraavia erikoissairaanhoidon palveluita Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kanssa sovittuun hoidonpöytäkirjan mukaisesti: geriatrian, sisätautien, kardiologian, gastroenterologian, reumatologian, hematologian, nefrologian, endokrinologian ja neurologian palvelut erityisesti 65 vuotta täyttäneille (polikliininen ja osastohoito); lisäksi polikliinisiä erikoissairaanhoidon palveluita lastentautien, lastenneurologian, korva-, nenä- ja kurkkutautien, silmätautien ja fysiatrian erikoisaloilla.

Turun yliopistossa tarjottava geriatrian erikoislääkärikoulutus toteutetaan Turun kaupungin sairaalapalveluiden geriatrian yksiköissä, minkä lisäksi myös muiden erikoisalojen sairaalapalveluita (sisätautien erikoisalat, neurologia) luetaan erikoislääkärikoulutuksen osaksi. Turun kaupungin sairaalapalveluilla on myös palliatiivisen hoidon erityispätevyuden koulutuspaikkaoikeus.

Asetusluonnoksessa säädetään erikoissairaanhoidon työnjaosta pääosin kirurgian ja syöpätautien tutkimuksen ja hoidon osalta. Asetuksen soveltamisala ja yleiset periaatteet ovat perusteltuja. Asetuksen 4 §:ssä todetaan, että yliopistollista sairaalaa ylläpitävien sairaanhoitopiirien on huolehdittava luettelossa mainituista tehtävistä, niiden suunnittelusta ja yhteen sovittamisesta alueellisesti.

Asetusluonnos jättää vähälle huomiolle sen, että erityisesti ikääntyneiden henkilöiden aivoverenkiertohäiriöiden tutkimus, hoito ja alkuvaiheen kuntoutus tapahtuvat osin tai kokonaisuudessaan sairaanhoitopiiriin ulkopuolella muissa erikoissairaanhoidon tai vastaavissa yksiköissä. Vaativa palliatiivinen hoito ja saattohoito sekä vaativa lääkinällinen kuntoutus, varsinkin vaativa moniammatillinen geriatrinen kuntoutus, voivat olla pääosin sairaanhoitopiiriin ulkopuolisia tehtäviä.

Olisi perusteltua, että etenkin edellä mainituissa tehtävissä huomioidaan muiden yksiköiden erityisosaaminen, kokemus ja valmiudet myös tutkimuksen ja koulutuksen osalta. Sairaanhoitopiirien, muun erikoissairaanhoidon ja muiden yksiköiden yhteistyö ja vuoropuheluna tapahtuva tehtävien suunnittelu ja kehitystyö ottaisi paremmin huomioon olemassa olevat voimavarat ja niiden jakamisen. Päävastuu tehtävistä voi olla sairaanhoitopiirillä, mutta nykyisiä sairaanhoitopiirien ulkopuolisia palveluntuottajia olisi hyvä kuulla ja osallistaa hoidon suunnitteluun nykyistä enemmän.

Lasten erikoissairaanhoidon työnjako

Asetusluonnoksen 4 §:n kohdassa 4 käsitellään lasten ja nuorten ja perheiden vaativimpien palvelujen osaamiskeskusten perustamista kaikkiin viiteen yliopistolliseen sairaalaan. Nämä osaamiskeskukset sisältyvät hallituksen kärkihankkeessa (Lape) perustettavaan viiteen hallinnon rajat ylittävään osaamis- ja tukikeskukseen.

Nyt lausunnolla olevassa asetuserityisluonnoksessa tulee huomioida myös lasten ja nuorten perustasolla toteutettava erikoissairaanhoidon, ns. avopediatria, jotta mm. vaativan erikoissairaanhoidon toiminta sekä koko lasten ja nuorten terveydenhuollon rahoitus voidaan tulevaisuudessakin turvata.

Tällä hetkellä osa perusterveydenhuollossa hoidettavista potilaista saa lähteen vaativaan erikoissairaanhoidon turhaan. Valtaosa lasten ja nuorten erikoissairaanhoidon konsultaatioista sekä pitkäaikaissairauksista olisi hoidettavissa avosektorilla, mikäli pediatria jalkautuisi perustasolle riittävästi. Varsi-

nais-Suomen Lape-hankkeessa yhtenä palvelulupauksena on avohoitopediatrien jalkautuminen perustasolle. Yksittäiset avohoitopediatrit neuvoloissa, kouluterveydenhuollossa tai terveysasemilla (tulevissa sote-keskuksissa) eivät riitä kuitenkaan yksinään turvaamaan em. hoidonporrastusta. Jalkautuvan työn lisäksi tarvitaan maakunnan tasolle avohoitopediatrian osaamiskeskuksia, joissa avopediatrit huolehtivat perustason erikoissairaanhoidosta. Tämä vaatii riittävän suuren keskuksen, jotta joustava konsultaatio sekä diagnostiikka ja hoidon kehittäminen onnistuvat. Sekä Turussa että Tampereella on jo tällä hetkellä toiminnassa ns. ”avopediatrian osaamiskeskukset”.

Turun kaupungin Lasten ja nuorten poliklinikalla hoidetaan ns. yhden luukun periaatteella lapset ja nuoret, jotka tarvitsevat erikoissairaanhoidon konsultaatioita, ja vain vaativimmat potilaat ohjataan vaativaan erikoissairaanhoidon. Lasten ja nuorten poliklinikalla hoidetaan mm. astma- ja allergiapotilaita, kasvun ja kehityksen ongelmia, diabetespotilaita, syömishäiriöpotilaita, päihde- ja mielenterveysongelmista kärsiviä potilaita, nuorisogynekologisia potilaita. Samalla vastaanottokäynnillä hoidetaan useimmiten yksittäisen potilaan kaikkia sairauksia, mikä tuo kustannussäästöä. Myös pitkät hoitosuhteet parantavat hoitomyöntyvyyttä ja –tyytyväisyyttä sekä tuovat kustannussäästöä. Poliklinikalla toimii 6 pediatria, 1 nuorisopsykiatri sekä 7 sairaanhoitajaa (syksystä 2017 lisäksi kaksi perheterapeuttisella työotteella työskentelevää nuorten psykiatrista sairaanhoitajaa), mikä mahdollistaa hyvän diagnostiikan ja hoidon sekä tasaisen potilaslaadun. Poliklinikalla tehdään runsaasti poikkihallinnollista sekä moniammatillista työtä, ja perusterveydenhuollon lääkärit ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä saamaansa ammatilliseen tukeen.

Lasten ja nuorten erikoissairaanhoidon työnjakoa ja tehtävien keskittämistä suunniteltaessa tulee asetuksella turvata myös lasten ja nuorten avosektorin erikoissairaanhoidon sekä avohoitopediatrian osaamiskeskusten että jalkautuvien avopediatrien muodossa.

Suun terveydenhuolto

Keskittämisasiasetus tulee voimaan 1.1.2018. Siinä päätetään erikoissairaanhoidon valtakunnallisen kokonaisuuden suunnittelusta ja yhteen sovittamisesta. Sen mukaan Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin vastuulle tulee hengitys-, uni ja vireystilähäiriöiden diagnostiikan ja hoidon valtakunnallista suunnittelua ja toiminnan yhteensovittamista koskevat tehtävät. Lisäksi yliopistollisten sairaaloiden tehtäväksi tulee hammaslääketieteen erikoisalojen mukaisten palvelujen hoidon porrastus ja yhteen sovitus.

Hyvinvointitoimiala

12.6.2017

Dnro 7189-2017
(32)

Nämä kokonaisuudet tukevat Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin alueella erinomaisesti suun terveydenhuollon perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon nykyisinkin jo hyvin toimivaa palveluiden integraatiota.

Turun kaupungin hyvinvointitoimiala

Riitta Liuksa
toimialajohtaja

Katariina Korkeila,
palvelualuejohtaja, terveysterveystoimet

Minna Aromaa
ylilääkäri, lasten ja nuorten poliklinikka

Minna Kinnarinen
johtava ylihampaaslääkäri, suun terveydenhuolto

Kari Koskela
ylilääkäri, sairaalapalvelut